

Samtale med Sigrud Hillestad

Sissel Bakken

Sigrud Hillestad er et menneske som utstråler glede og varme, og glede og varme er noe hun i rikt monn formår å formidle til elevene sine, såvel som til kolleger, på Nordre Aasen Sentralinstitusjon i Oslo.¹ I ti år har Sigrud hatt musikktimer med psykisk utviklingshemmede elever på Nordre Aasen – de fleste av dem med store hjerneskader og med mange tilleggshandicap. Mange av Sigruds elever er voksne, men det skulle være unødvendig å si at selv om deres såkalte IA (intelligensalder) kan ligge på 1-3 år eller bare noen måneder, så er de mennesker med en lang livserfaring og med helt særegne personligheter.

Jeg ber Sigrud fortelle om sin utdanning og litt om hvordan hun kom i gang med musikkterapiarbeidet.

Jeg gikk mange år og spilte på Barrat Due Musikk institutt før jeg tok ett-årig utdanning som musikalsk barnehagelærer. Deretter fulgte to år på Barnevernsakademiet. I begynnelsen av 50-årene giftet jeg meg, og så arbeidet jeg som musikkførerskolelærer i tre år – helt til barna mine begynte å komme. De neste fjorten årene førte jeg en aktiv tilværelse som mor og prestekone, blant annet med "mellomlanding" i Bergen. Så flyttet familien og jeg østover igjen – og kom til å bli boende like i nærheten av Bleiker behandlingshjem for psykotiske/autistiske barn. Det var altså nærmest ved et slumpetreff at jeg begynte å arbeide med funksjonshemmede barn ... først i miljøet på Bleiker, men snart kom jeg til å syse utelukkende med musikk. Syv lærerike år ble det på Bleiker, hvor jeg hele tiden var under god supervisjon fra Nic. Waals institutt.

Du er jo i likhet med Ellen Boysen én av dem som har gått på kurs med Nordoff og Robbins her i Norge?

Ja, jeg var med på et 14-dagers kurs på Berg gård, og det var der jeg traff Ellen for første gang. Noen år senere (i 1973) hadde de to et 3-måneders kurs på Emma Hjorths hjem. Vi var ca. 15 deltakere i alt, og det var her jeg ble kjent med Jorun Mantor, Dagny Nesheim Jacobsen og Bjørg Westby.

Det er blitt meg fortalt at Paul Nordoff kunne være en både streng og krevende læremester?

¹ Trykket i *Musikkterapi* nr.2, 1984.

Ja, vi var fullt eksponert i arbeidet med klientene, og vi ble gjerne kritisert sønder og sammen etterpå. Så det var noen intense og harde uker, men også uhyre lærerike. Det gikk en rød tråd gjennom hele kurset: "SE på eleven. Det er ELEVENE som er våre lærere." Og Clive Robbins vil jeg alltid huske som den helt store pedagog! Han var fantastisk – husket alle navn, visste intuitivt hvilke elever som skulle ha de store eller de små oppgavene, utstrålte en varme og tillit som sa til hver og en: "DU klarer det!" Og han hjalp til ved å holde en klangstav eller lede en trommestikke slik at elevene *alltid* mestret oppgavene sine.

For cirka ti år siden begynte du altså med musikktimer på Nordre Aasen. Kan du fortelle litt om arbeidsforholdene dine i den første tiden?

(Sigrid Hillestad smiler). Ja, det var den gangen jeg "dinglet og bjellet" hvor enn jeg gikk. I et par år pendlet jeg nemlig mellom Bleiker og Nordre Aasen, og jeg slepte og bar alltid på instrumenter. På Nordre Aasen fikk jeg låne én hylle av en fysioterapeut, og i plastposer fraktet jeg tamburiner og bjeller, rytmepinner og triangler med til de ulike avdelingene. Etter hvert fikk jeg midler til innkjøp av flere instrumenter, og så kom den dagen da vaktmesteren overrasket meg med en spesialkonstruert "kjerre", en slags avansert trillebag. Den var kjempestor – høyere enn meg og dobbelt så bred, sinnrikt snekret med skuffer og hyller og kroker med plass til nesten alt, unntagen piano. Vaktmesteren lærte meg å "kjøre" doningen, og jeg fikk velvillig, men ikke alltid like effektiv hjelp av noen av elevene. Det er nemlig slett ikke lett å skjønne forskjellen på "skyve" og "dra"!

Men så fikk du altså ditt eget musikkrom?

Ja, og jeg husker at jeg ikke hadde lyst til å gå hjem fra arbeidet den dagen *det* skjedde. Tenk å ha piano og alle instrumenter på ett sted – og et eget skap til noter som bare var mitt! Og for cirka fire år siden ble det innredet nye skolelokaler her på Nordre Aasen, og da fikk jeg være med å bestemme hvordan musikkrommet skulle være. Værelset er godt plassert og lydisolert, men skulle ønske vi hadde *litt* bedre plass – for eksempel til ordentlig rullestoldans.

Hvordan har musikken og du det i forhold til det øvrige personalet?

Jeg er på alle kanter omgitt av velvilje – fra administrasjonen på Nordre Aasen og rektor på skolen til personalet. Det er et stort privilegium å arbeide med musikk, for folk *ser* jo selv hva som skjer med elevene og *skjønner* at det er viktig. Få endelig med at jeg er kolossalt avhengig av personalet – mer avhengig desto svakere elevene er. Det er mange kjempefine unge mennesker her, og det betyr så enormt mye at de sitter nær elevene og identifiserer seg med dem. At de *vil* ha frem det positive...

Hvilke målsettinger legger du vekt på, Sigrid Hillestad?

Nærhet er så viktig med de svakeste – og glede, fellesskap. Du vil så gjerne at de skal oppleve noe *godt* i det øyeblikk de er inne i musikkturen. De begynner selvsagt ikke å fungere bedre, men kanskje kan de "være litt gladere når de går ut", som Nordoff uttrykte det. For de best fungerende elevene ser jeg til dels på meg selv som "musikklærer". De svakeste forsøker jeg å "gi noe godt". Og jeg bestreber meg på å gjøre dem maksimalt aktive – fra å blunke til å danse, fra å gurgle til å synge. Jeg har lyst til å fortelle litt om "Johan", med epilepsi og cerebral parese, og i tillegg helt blind. Han er død nå (i likhet med så mange av mine elever), og måtte mates og skiftes på alle de 15 årene han levde. "Johan" hadde bare hørselen sin og følelseslivet, men ikke desto mindre hadde vi et skikkelig samarbeid. Jeg pleide å feste "bjellebånd" rundt begge hendeddene hans. Når jeg spilte i moll, satt han – enten du tror det eller ei – helt stille. Så skiftet jeg til dur, og han spilte opp-og-ned, opp-og-ned, mens han hikstet av fryd. Vi *jobbet* sammen, møtte hverandre, gjorde noe meningsfylt sammen.

Er det noe du ville ha gjort annerledes om du skulle begynt om igjen i dag?

(Tenkepause). Kanskje ville jeg ha fått meg en grundigere musikalsk utdanning. Jeg føler i blant at jeg er for lite teoretisk skolert; jeg synes for eksempel at det koster meg litt for mye å skrive ned en melodi i full fart... Og så ville jeg kanskje ha lært meg å spille ett instrument til – først og fremst fløyte. Jeg har jo *sett* hvordan fløytetoner går "rett inn i sjelen" på elevene. Det er noe beroligende ved fløyten... Og stemmen – det har mer og mer gått opp for meg at stemmen sammen med for eksempel en tamburin kan gjøre underverker. Tror at det er viktig å gå bort fra pianoet av og til... I det hele tatt - *lydvariasjoner oppøver lydhørheten!* For øvrig er jeg fornøyd med min førskoleutdanning som pedagogisk grunnlag. Den var jo innrettet mot alt som har med *lek* å gjøre, og vi driver jo med lek og moro – selv om det er alvorlig som bare det! (Et lite, skjevt smil.) Og ellers vil jeg si at vi lærer jo faktisk veldig mye om de psykisk utviklingshemmede ved å være sammen med dem!

Helt til slutt: Har du noen råd å gi oss nyere, yngre i faget?

Jeg tror det er lurt å "gå litt stille i dørene". Vi er jo så avhengig av hverandre på de forskjellige arbeidsstedene. Og vi må ikke vente å komme til "dekket bord". Og så mener jeg det er viktig å være presis *til eleven* og bruke tiden *til eleven* og ikke til alle mulige andre ting. Da *stjeler* vi rett og slett fra elevene. Det er for elevenes skyld vi først og fremst er betalt. Vi må bruke annen tid til diskusjoner, evaluering, osv. Elevene våre kan ikke si: "I dag hadde de ikke tid til time, for de var på møte..."

Du kaller deg "musikklærer" og ikke "musikkterapeut". Jeg aner kanskje noe om årsaken, men vil du likevel si litt om det?

Jeg kjenner meg trygg som musikkpedagog og har på følelsen at det kanskje er litt prestisje ute og går med hensyn til musikkterapeut-tittelen. Det forsøkes,

observeres og analyseres i lange baner, og jeg er faktisk litt redd for at man skal bli mer opptatt av det man gjør enn dem man gjør det for.

Uansett hva du kaller deg, Sigrid, så *er* du nå i mine øyne “musikkterapeut” ifølge denne (helt private) definisjonen:

- Et menneske som med musikken og seg selv som middel søker å oppnå kontakt og kommunikasjon.

- Et menneske hvis viktigste målsetning er å skape et atmosfære preget av trygghet og glede.

- Et menneske som stadig forsøker å fornye seg, og som i hele sitt yrkesaktive liv er "underveis".